

Затверджую

Голова Приймальної комісії
Ректор

Михайло ЗГУРОВСЬКИЙ

25.04.2024р

ПРОГРАМА
вступного іспиту із спеціальності

для вступу на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії
«Біотехнології»

за спеціальністю 162 Біотехнології та біоінженерія

Програму ухвалено:

Науково-методичною комісією за спеціальністю

162 Біотехнології та біоінженерія

Протокол № 10 від «19» «квітня» 2024 р.

Голова НМК

Наталія ГОЛУБ

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Тітова Л.О., к.т.н., ст.викл. каф. промислової біотехнології та біофармації

Голуб Н.Б., д.т.н., доц., зав. каф. біоенергетики, біоінформатики та екобіотехнології

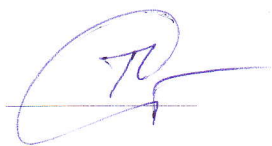
Клечак І.Р., к.т.н., доц., доц. каф. промислової біотехнології та біофармації

Тодосійчук Т.С., д.т.н., проф., декан факультету біотехнології і біотехніки

Шибецький В.Ю., к.т.н., доц., доц. каф. біотехніки та інженерії

Програму рекомендовано:

Вченою радою факультету
біотехнології і біотехніки
Голова вченої ради

Тетяна ТОДОСІЙЧУК
протокол № 8
від «23» «березня» 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальні відомості	4
2. Теми, що виносяться на екзаменаційне випробування	5
3. Навчально-методичні матеріали	15
4. Рейтингова система оцінювання	18
5. Приклад екзаменаційного білету	20

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Вступний іспит на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» проводиться для тих вступників, які мають ступень магістра*.

Освітня програма спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» відповідає місії та стратегії КПІ ім. Ігоря Сікорського, за якою стратегічним пріоритетом університету є фундаменталізація підготовки фахівців. Особливості освітньої програми за спеціальністю 162 «Біотехнології та біоінженерія» враховані шляхом обрання відповідних розділів програми вступного іспиту. Проведення вступного випробування має виявити рівень підготовки вступника з обраної для вступу спеціальності.

Теоретичні питання вступного іспиту можна поділити на п'ять розділів:

1. Загальна мікробіологія та вірусологія.
2. Біохімія.
3. Генетика.
4. Загальна біотехнологія.
5. Процеси та апарати біотехнологічних виробництв.

Завдання вступного випробування складається з двох теоретичних питань та 10 тестових завдань. До екзаменаційного білету включаються питання з різних розділів.

Вступне випробування зі спеціальності проводиться у формі усного екзамену. Тривалість підготовки вступника до відповіді – 2 академічні години.

У наступному розділі програми наведені лише теми з зазначених розділів, які виносяться на вступні випробування.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників освітньо-наукової програми «Біотехнології» наведено в розділі «Вступ до аспірантури» на веб-сторінці аспірантури та докторантури КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://aspirantura.kpi.ua/>.

*Відповідно доп.2 Розділу XV закону Про вищу освіту вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра

II. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБОВУВАННЯ

1.ЗАГАЛЬНА МІКРОБІОЛОГІЯ ТА ВІРУСОЛОГІЯ

1.1. Загальна мікробіологія

1.1.1.Предмет і завдання мікробіології

Значення мікроорганізмів в природі, в господарчій діяльності людини, в охороні здоров'я та охороні навколишнього середовища.

Основні напрямки розвитку сучасної мікробіології: загальна, промислова, ґрунтова, водна, геологічна, медична, ветеринарна, сільськогосподарська, космічна, екологічна.

Характеристика їх задач.

Первинне підрозділення мікроорганізмів - еукаріотичні мікроорганізми – водорості, найпростіші, гриби та прокаріотичні мікроорганізми – бактерії та архебактерії. Концепція протистів.

1.1.2.Основні структурні компоненти бактеріальної клітини

Істотні відмінності в організації двох типів клітин: еукаріотичної та прокаріотичної. Загальні властивості мікроорганізмів. Різноманітність морфологічних форм, варіації розмірів, метаболічні особливості.

Клітинна стінка грампозитивних та грамнегативних бактерій. Основні функції клітинної стінки бактерій. Особливості клітинних стінок архебактерій. Мікроорганізми, які не мають клітинної стінки.

Засоби видалення клітинної стінки у бактерій в лабораторних умовах.

Капсули, слизові шари та чохла, їх хімічна будова та функції. Використання капсул у практиці народного господарства та медицині.

Цитоплазматична мембрана, особливості її складу, структури та функції у бактерій..

Особливості будови бактеріальної хромосоми. Реплікація ДНК і сегрегація нуклеоїдів при поділі клітин. Зв'язок нуклеоїда з цитоплазматичною мембраною та її похідними.

Позахромосомні елементи (плазміді, транспозони та IS-фрагменти). Їх роль в генетичній різноманітності прокаріот.

Придатки бактеріальної клітини, їх кількість і характер розміщення. Хімічний склад і їх структурна організація. Відмінні особливості будови джгутиків прокаріот.

Механізм руху бактерій.

1.1.3.Розмноження та диференціювання бактерій

Поняття про клітинний цикл бактерій, типи вегетативного циклу-мономорфний, диморфний і поліморфний клітинні цикли.

Способі розмноження бактеріальних клітин.

Морфологічне диференціювання бактерій. Ендоспори та біохімія спороутворення. Роди бактерій, що утворюють ендоспори. Негативна та позитивна роль процесів спороутворення.

1.1.4. Систематика прокариот, мета та принципи класифікації

Поняття про систематику прокариот. Типи і цілі класифікації. Труднощі створення філогенетичної системи, що відображує родинні зв'язки між різними групами прокариот та історію їх еволюційного розвитку.

Правила та принципи класифікації.

Міжнародний кодекс номенклатури бактерій. Визначник Берджи . Чотири основні категорії бактерій

1.1.5. Харчові потреби мікроорганізмів та культивування мікроорганізмів

Поживні речовини, що використовуються як вихідні матеріали для біосинтезу та добування енергії. Фактори росту. Відносність поділу мікроорганізмів по типам харчування. Поділ фототрофних та хемотрофних бактерій в залежності від субстратів, які вони окислюють. Уявлення про літотрофність та органотрофність.

Механізми надходження поживних речовин у бактеріальну клітину.

Індивідуальний та популяційний ріст бактерій.

1.1.6. Метаболізм прокариотичних клітин

Поняття про енергетичний та конструктивний метаболізм мікробної клітини.

Перша та друга унікальна форма енергії у клітині.

Характеристика центральних метаболічних процесів, які проходять за схемами: Ембдена-Мей'єргофа-Парнаса, Варбурга-Діккенса-Хореккера та Ентнера-Дудорова.

Бродіння як спосіб одержання енергії. Визначення поняття бродіння. Енергетична оцінка бродіння порівняно з диханням. Класифікація бродіння. Катаболічні схеми основних типів бродіння: гомо- і гетероферментативне молочнокисле бродіння, пропіоновокисле спиртове та маслянокисле бродіння.

Види та механізм бактеріального фотосинтезу . Біохімічні механізми циклічного та нециклічного фотосинтезу. Поява другої фотосистеми та особливості фотосинтезу ціанобактерій. Особливості акумуляції світлової енергії галофільними бактеріями.

Визначення природи процесів дихання. Аеробне дихання. Цикл трикарбонових кислот і особливості його функціонування у мікроорганізмів прокариотичного типу. Будова ланцюга переносу електронів у бактерій.

Неповне окислення. Відмінності процесу від бродіння та аеробного дихання. Енергетичний баланс.

Визначення поняття анаеробного дихання. Типи анаеробного дихання. Особливості будови ланцюга переносу електронів у факультативних аеробних бактерій

Особливості енергетичного метаболізму літотрофних мікроорганізмів. Загальна характеристика групи літотрофів. Основні процеси їх конструктивного та енергетичного обмінів. Функціонування дихального ланцюга. Поширення літотрофів в природі.

Конструктивний обмін фототрофів. Автотрофна фіксація вуглекислоти. Цикли Арнона та Кальвіна.

Конструктивний обмін гетеротрофів. Загальні закономірності біосинтезу мікроорганізмами мономерних речовин – попередників біополімерів (амінокислот, пуринових та піримідинових основ). Особливості синтезу мікробною клітиною основних біополімерів – білка, нуклеїнових кислот, полісахаридів та пептидоглікану. Біосинтез ліпідів.

Взаємозв'язок конструктивних та енергетичних процес

1.1.7. Розповсюдження мікроорганізмів, їх участь в кругообігу у природі

Розповсюдження мікроорганізмів в біосфері. Поняття про екологічну нішу. Фактори, що впливають на якісний та кількісний склад мікроорганізмів. Мікроорганізми та біогенна міграція атомів. Поняття про обіг речовини в природі. Аріали бактерій. Бактеріальні ценози.

Обіг азоту. Перетворення вуглецьвміщуючих речовин в природі.

Біологічний цикл сполук сірки, фосфору та заліза.

1.1.8. Вплив факторів зовнішнього середовища на мікробну клітину

Дія фізичних, хімічних та біологічних факторів на мікробну клітин

Форми взаємодії мікроорганізмів в природі – симбіоз і його різновиди – коменсалізм, мутуалізм, метабіоз. Хижацтво та паразитизм. Пасивний та активний антагонізми.

1.2. Вірусологія

1.2.1. Біологія вірусів

Вірусологія як біологічна наука, об'єкти її вивчення, значення в становленні молекулярної біології. Досягнення вірусології в боротьбі з вірусними інфекціями.

Визначення вірусів, сучасні уявлення про природу вірусів, основні концепції про їх еволюцію. Основні відмінності вірусів від клітинних організмів.

Розміри вірусів, методи їх визначення. Особливості розмноження та культивування вірусів.

Основні групи вірусів. Номенклатура і класифікація вірусів. Таксономічні ознаки представників найважливіших родин вірусів людини і тварин.

1.2.2. Хімічна природа вірусів

Відмінності хімічного складу вірусів від хімічного складу клітинних організмів.

Хімічний склад простих і складних вірусів.

Природа вірусних білків. Типи вірусних нуклеїнових кислот. Ліпіди і вуглеводи складних вірусів.

1.2.3.Морфологія та структура вірусів.

Типи організації віріонів. Будова капсиду. Типи симетрії, що використовуються в організації капсиду.

Віруси бактерій (бактеріофаги)

1.2.4.Механізм взаємодії вірусу і клітини

Продуктивна інфекція. Поняття про вірулентні віруси. Фази інфекційного процесу.

Вірогенія (лізогенія) і помірні віруси. Лізогенна конверсія.

Множинна лізогенія.

Онкогенні віруси та трансформація клітин.

Абортивна інфекція та природа її розвитку.

Механізми реплікації природних та неприродних форм ДНК та РНК вірусів.

Особливості репродукції вірусів. Вихід вірусів та фагів із клітини.

Генетичні і негенетичні взаємодії між вірусами.

Цитопатичний механізм дії вірусів на клітину. Цитопатогенна реакція клітини на вірусну інфекцію.

Захисна реакція клітини від вірусної інфекції. Природа інтерферонів і їх властивості.

Шляхи передачі вірусів та профілактика вірусних інфекцій.

2. БІОХІМІЯ

2.1.Білки

Будова амінокислот. Стереїзомерія. Класифікація амінокислот на основі хімічної будови R-груп та їх полярності. Кислотно-основні властивості амінокислот.

Біологічні функції білків. Класифікація білків. Методи виділення та очистки білків. Фізико-хімічні властивості білків. Структурна організація молекул білку: первинна, вторинна, третинна та четвертинна структури. Методи визначення амінокислотної послідовності в білках. Характеристика фібрилярних білків. Кератини, колаген, еластин. Загальна характеристика глобулярних білків. Гемоглобін.

2.2.Ферменти

Класифікація і номенклатура ферментів. Хімічна природа ферментів. Будова молекул ферментів.

Механізм ферментативного каталізу. Кінетика ферментативних реакцій. Рівняння Л.Міхаеліса – М.Ментен, Г.Лайнуївера – Д.Берка, фізичний зміст константи Міхаеліса. Активність ферментів та фактори, що її визначають. Активування і інгібування ферментів. Інгібітори: оборотні і необоротні. Типи інгібування ферментів: конкурентне, неконкурентне та ретроінгібування.

Регуляція активності ферментів.

2.3.Вітаміни

Класифікація вітамінів. Жиророзчинні вітаміни: груп А, Е, К, Д, їх біологічна роль та будова. Водорозчинні вітаміни: РР, Р, С, Н та групи В, їх біологічна роль, будова.

2.4.Нуклеїнові кислоти

Пуринові та піримідинові азотисті основи. Біологічна функція ДНК. Будова ДНК: первинна, вторинна та третинна структури. Фізико-хімічні властивості ДНК. ДНК вірусів. ДНК бактерій. Порівняння ДНК прокариотів та еукаріотів.

Біосинтез пуринів. Біосинтез піримідинів. Біосинтез дезоксирибонуклеотидів. Регуляція біосинтезу нуклеотидів. Ферменти реплікації. Механізм реплікації ДНК в бактеріях та еукаріотичних клітинах.

Структура і властивості РНК-полімерази. Механізм транскрипції: зв'язування ферменту з матрицею, ініціація та елонгація, термінація та вивільнення ферменту, дозрівання РНК-транскриптів.

2.5.Метаболізм білків

Загальні шляхи обміну амінокислот: трансамінування, дезамінування, реакції декарбоксілювання. Кінцеві продукти азотистого обміну. Біосинтез сечовини.

Активація амінокислот і утворення аміноацил-тРНК. Структура та функції рибосом. Механізм трансляції: ініціація трансляції, елонгація поліпептидного ланцюга, термінація трансляції.

2.6.Вуглеводи

Біологічна роль вуглеводів. Будова та класифікація вуглеводів. Стереоізомерія та таутомерія моносахаридів. Окремі представники моно-, оліго- та полісахаридів.

Хімічні властивості вуглеводів: реакції полуацетального гідроксили, гідроксильних груп, окиснення та відновлення. Метаболізм перетворення вуглеводів. Анаеробне перетворення вуглеводів. Спиртове бродіння.

Аеробне перетворення вуглеводів. Цикл три- і дикарбонових кислот (цикл Кребса). Апотомічний (пентозний) цикл окиснення вуглеводів. Біосинтез вуглеводів. Глюконеогенез. Утворення вуглеводів в процесах фотосинтезу.

2.7.Ліпіди

Вищі жирні кислоти. Нейтральні ліпіди: триацилгліцероли, етери холестеролу, гліколіпіди. Фосфоліпіди. Сфінголіпіди.

Активація жирних кислот. β -окиснення жирних кислот. Енергетичний баланс окиснення жирних кислот. Біосинтез насичених та ненасичених жирних кислот.

Метаболізм фосфоліпідів. Біосинтез холестеролу. Регуляція метаболізму ліпідів.

Склад і будова біологічних мембран. Функції біологічних мембран. Асиметрія мембран.

2.8. Біоенергетика

Тканинне дихання і біологічне окиснення. Окисне фосфорилування і дихальний контроль.

Фотосинтез в еукаріотичних клітинах. Фотосистеми хлоропластів. Фотосинтез у прокаріотів.

2.9. Гормони

Загальна характеристика гормонів. Класифікація та біологічна дія гормонів. Гормони тварин і людини. Механізми дії гормонів. Фітогормони.

3. ГЕНЕТИКА

3.1. Загальна генетика

3.1.1. Формальна генетика

Значення робіт Г. Менделя у формуванні методології генетики. Закономірності успадкування при моногібридних та полігібридних схрещуваннях. Умови, які забезпечують та лімітують виконання законів Г. Менделя. Відхилення від типових чисельних співвідношень при розщепленні та їх причини. Взаємодія неалельних та алельних генів. Особливості успадкування кількісних ознак. Статистичні причини відхилень від встановлених Г. Менделем закономірностей розщеплення.

3.1.2. Хромосомна теорія спадковості

Каріотип. Генетична роль мітозу і мейозу. Особливості спадкування при нерегулярних типах статевого розмноження.

Стать та статеві ознаки. Типи хромосомного визначення статі. Успадкування ознак, зчеплених із статтю, залежних від статі та обмежених статтю. Нерозходження статевих хромосом, генетичні наслідки. Групи зчеплення генів та кросинговер. Принципи побудови генетичних карт еукаріотів. Цитологічні карти хромосом. Фактори, що впливають на частоту кросинговеру. Особливості спадкування при цитоплазматичній спадковості. Справжня та несправжня цитоплазматична спадковість. Цитоплазматична чоловіча стерильність та її практичне використання.

Класифікація типів мінливості. Формування ознак як результат взаємодії генотипу та факторів середовища. Характерні риси модифікаційної мінливості. Методи вивчення модифікаційної мінливості. Комбінативна мінливість, її роль у еволюції та селекції. Мутаційна мінливість. Визначення та класифікації мутацій. Мутації зміни числа наборів хромосом (геномні мутації). Особливості генетичного аналізу у поліплоїдів. Анеуплоїдії. Хромосомні перебудови.

Класифікація генних мутацій за молекулярним механізмом. Молекулярні механізми виникнення деяких генних мутацій. Фізичні, хімічні та біологічні мутагени: класифікація, особливості та механізми дії, генетичні наслідки.

3.1.3. Генетика популяцій

Генетика популяцій і її значення для медичної генетики, селекції, вирішення проблем збереження генофонду і біосфери. Закон Харді-Вайнберга та його практичне використання. Популяція – елементарна одиниця еволюції. Генетична гетерогенність та генетичний поліморфізм природних популяцій.

3.2. Молекулярна генетика

3.2.1. Молекулярна організація генетичних процесів

Нуклеїнові кислоти як носії генетичної інформації. Структура нуклеїнових кислот. Поліморфізм подвійної спіралі ДНК. Надспіралізація ДНК, топоізомерази. Макромолекулярна структура РНК. Функції РНК в клітині.

Загальний принцип організації генетичного матеріалу. Особливості будови капсидів і упаковка генетичного матеріалу на прикладі бактеріофагів Т4 та λ . Просторова організація бактеріального геному. Рівні компактизації генетичного матеріалу у еукаріот. Типи нуклеотидних послідовностей, що трапляються в геномі еукаріот.

Структура і функції гена. Функціональний та рекомбінаційний критерії алелізму. Цис-транс тест. Вивчення біохімічної функції гена. Концепція «один ген - один фермент» та її подальший розвиток. Генетичний аналіз кодону.

Позахромосомні фактори спадковості. Класифікація плазмід. Групи несумісності плазмід. Кон'югативні плазмиди. Роль плазмід в еволюції бактерій. Мобільні генетичні елементи (IS-елементи бактерій, номенклатура та будова, переміщення). Транспозони еукаріот, їх структурні та функціональні особливості, механізми транспозиції. Ретротранспозони еукаріот. Ретрогени.

Системи рестрикції і модифікації у бактерій. Реакції прямої репарації ДНК. Фотореактивація, роль у репарації ДНК-метил-трансфераз та ДНК-лігаз. Екцизійна репарація. Етапи екцизійної репарації. Постреплікативна (рекомбінаційна) репарація. Репарація помилково спарених нуклеотидів. Репарація двониткових розривів у ДНК. Репаративні процеси, що індуюються.

Загальна характеристика процесів реплікації. Етапи реплікації ДНК. Особливості реплікації хромосом еукаріот.

Генетична рекомбінація у прокаріот. Кон'югація, сексдукція, трансформація, трансдукція та трансфекція бактерій: етапи, генетичне картування за їх допомогою. Шляхи генетичної рекомбінації у еукаріот. Молекулярні механізми рекомбінації. Модель гомологічної рекомбінації Р.Холідея. Сайт-специфічна рекомбінація.

3.2.2. Механізми реалізації генетичної інформації

Транскрипція. Транскриптон. Етапи транскрипції. Процесинг первинних транскриптів. Трансплайсинг. Альтернативний сплайсинг. Трансляція. Будова

рибосом прокариот та еукариот. Функціональні активності та функціональні ділянки рибосом. Етапи трансляції. Рівні регулювання активності генів у прокариот. Регулювання функціонування лактозного та триптофанового оперонів *E.coli*. Типи генетичної регуляції роботи оперонів. Організація регуляторних ділянок генома у еукариотів та регулювання транскрипції та посттранскрипційного процесинга в еукариот.

3.2.3. Генетика як теоретична основа селекції та біотехнології

Генетика як теоретична основа селекції. Досягнення світової селекції та успіхи вітчизняних селекціонерів у створенні нових високопродуктивних штамів мікроорганізмів, сортів рослин і порід тварин. Мета та методологія генетичної інженерії. Основні напрями генетичної інженерії мікроорганізмів, рослин та тварин.

4. ЗАГАЛЬНА БІОТЕХНОЛОГІЯ

4.1. Підготовка та способи реалізації виробничого біосинтезу

Принципова технологічна схема біотехнологічного процесу. Типи стадій біотехнологічних виробництв. Передферментаційні процеси.

Підготовка поживних середовищ для виробничого біосинтезу: зберігання та дозування компонентів поживного середовища, способи стерилізації поживних середовищ.

Клітини мікроорганізмів, рослин та тваринних тканин, як об'єкти біотехнології та продуценти біологічно активних речовин. Музейні культури, одержання посівного матеріалу для поверхневого та глибинного культивування.

Поверхневий та глибинний способи культивування мікробних культур. Періодичний та безперервний процеси біосинтезу. Особливості, переваги, недоліки при отриманні БАР.

Особливості біотехнологічних процесів на основі рослинних та тваринних клітин. Способи культивування ізольованих клітин і тканин.

4.2. Математичні моделі ростових та біосинтетичних процесів

Періодичне культивування і його графічна інтерпретація. Базові кінетичні показники періодичного культивування. Питома швидкість росту, економічні коефіцієнти, вихід біомаси, ступінь використання субстрату, продуктивність біосинтезу, фізіологічна цінність субстрату. Рівняння Моно, Моно-Ієрусалімського.

Базові кінетичні показники та математичні моделі напівбезперервного та безперервного режимів культивування. Класифікація безперервних систем та методи керування ними. Хемостатні, турбідостатні та інші системи керування безперервними процесами біосинтезу.

4.3. Принципи та типові технологічні рішення виділення цільових продуктів біосинтезу

Обґрунтування та вибір способів виділення в залежності від характеристик продукту та місця його локалізації.

Способи концентрування біомаси: відстоювання, флотація, осадження в полі штучно створених гравітаційних сил.

Способи розділення твердої та рідкої фаз культуральної рідини: фільтрування, центрифугування, сепарування. Попередня обробка клітинних суспензій. Екстракція цільового продукту.

Мембранні методи: діаліз, електродіаліз. Баромембранні способи: мікрофільтрація, ультрафільтрація, зворотний осмос.

Методи осадження білків: органічними розчинниками, солями, вибірковою рН-та Т-денатурацією, в ізоелектричній точці.

Розділення та очищення продукту методами адсорбції.

4.4. Отримання кінцевої форми продуктів біосинтезу

Стабілізація продукту. Наповнювачі та стабілізатори активності БАР.

Термочутливість продуктів біосинтезу. Способи сушки продуктів. Вакуум-висушування, розпилююча та сублімаційна сушка. Вибір способу в залежності від характеристик субстанції, що висушується, та вимог до готового продукту.

Товарні форми продуктів біосинтезу. Фасування, пакування, зберігання.

Контроль у виробництві продуктів біосинтезу. Види контролю, точки контролю, якість продукції.

4.5. Особливості традиційних технологій отримання різних груп біологічно-активних речовин

Загальна характеристика технології білково-вітамінних концентратів (БВК). Основні продуценти, особливості виробництва та виділення продукту.

Особливості технології отримання органічних кислот. Технологічні принципи, види товарних форм.

Мікробіологічний спосіб отримання амінокислот. Особливості продуцентів та технологічних режимів.

Мікробіологічне виробництво ферментних препаратів. Способи культивування продуцентів. Номенклатура, активність цільових продуктів.

Особливості технології отримання антибіотиків мікробним синтезом. Залежність технологічної схеми від призначення цільового продукту.

5. ПРОЦЕСИ І АПАРАТИ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ ВИРОБНИЦТВ

Основні закони переносу теплової енергії. Закон Фур'є. закон Ньютона-Ріхмана. Критерії теплової та гідродинамічної подібності. Рівняння Нав'є-Стокса.

Теплообмінні апарати. Основи розрахунку. Конструкції теплообмінників.

Однокорпусні та багатокорпусні випарні установки. Матеріальний та тепловий баланси. Конструкції випарних апаратів.

Матеріальний та тепловий баланси. Конструкції сушарок. Властивості вологих газів.

Фільтрування. Основне рівняння фільтрування. Фільтрування при постійному тиску і постійній швидкості. Конструкції фільтрів.

Центрифуги. Основи розрахунку. Конструкції центрифуг.

Змішувач для рідких середовищ. Конструкції перемішуючих пристроїв. Розрахунок потужності, що витрачається на перемішування. Перемішування у ферментерах.

Конструкції ферментерів. Основи розрахунку ферментерів.

Масоперенос. Закони Фіка. Рівновага в процесах масопереносу. Закон Генрі. Закон Рауля.

Подібність масообмінних процесів. Критерії подібності. Масообмін у ферментерах. Особливості масообміну у ферментерах. Рівняння матеріального балансу ферментера за киснем.

Перегонка та ректифікація. Особливості процесів. Конструкція ректифікаційних колон. Матеріальний баланс ректифікації.

Абсорбція. Матеріальний баланс абсорбера. Конструкція абсорберів.

Екстракція. Конструкція рідинних екстракторів. Основи розрахунку.

Мембранне концентрування та розділення. Класифікація мембранних процесів.

Конструкція мембранних апаратів.

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література до 1-го розділу

1. Мікробіологія : підручник / М.Г. Сергійчук, В.К. Позур, Т.М. Фурзікова та ін. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 541 с.
2. Пирог Т.П. Загальна мікробіологія: Підручник. — К.: НУХТ, 2010. — 623 с.
3. Практична мікробіологія: навчальний посібник / С.І. Климнюк, І.О. Ситник, В.П. Широбоков; за заг. ред.: В.П. Широбокова, С.І. Климнюка. – Вінниця : Нова книга, 2018. – 576 с.
4. Гудзь С.П., Перетятко Т.Б., Павлова Ю.О. Загальна вірусологія Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 264 с.
5. Загальна мікробіологія та вірусологія. Лабораторний практикум [Електронне видання] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Біотехнології» спеціальності 162 Біотехнології та біоінженерія / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. : Л. Б. Орябінська, Л. П. Дзигун, Л. О. Тітова. – Електронні текстові данні (1 файл: 2.7 МБ, pdf). – К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. - 121 с. - Назва з екрана. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/48861>

Література до 2-го розділу

1. Остапченко Л.І., Андрійчук Т.Р., Бабенюк Ю. Д. та ін. Біохімія. – К.: ВПЦ «Київ. ун-т», 2012, 796 с.
2. Біологічна хімія : підручник / за заг. Ред. проф. А.Л. Загайка, проф. К.В. Александрової. – Х. : Вид-во «Форт», 2014. – С. 780.
3. Біохімія. /М.С.Кучеренко, Ю.Д.Бабенюк, О.М.Васильєв та ін./ К.:ВГЦ Київський університет, 2002, 480 с.
4. Ю.І. Губський Біологічна хімія, Київ-Тернопіль, Укрмедкнига, 2000, 508 с.
5. David L. Nelson, Michael M. Cox. *Leninger Principles Of Biochemistry. Fifth Edition, in the United States by W. H. Freeman And Company, New York 2008. 1100 P. ISBN-13: 978-0-7167-7108-1.*

Література до 3-го розділу

1. Генетика : підручник / А.В. Сиволюб, С.Р. Рушковський, С.С. Кир'яченко та ін. ; за ред. А.В. Сиволюба. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 320 с.
2. Гиль М.І., Сметана О.Ю., Юлевич О.І. та ін. Молекулярна генетика та технології дослідження генома: навч.посіб./ за ред. Проф. Гиля М.І. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 320 с.

3. Карпов О.В., Демидов С.В., Кур'яченко С.С. *Клітинна та генна інженерія: Підручник* – К.: Фітоцентр, 2010. – 208 с.
4. Молекулярна біологія: підручник/А.В.Сиволоб - К.: Вид.-поліграф. Центр «Київський університет», 2008. – 384 с.
5. Тоцький В.М. *Генетика.* - Одеса: Астропринт, - 2008. - 712с.
6. Russell R.J. *Essential Genetics.* Pearson Education, 2003. – 614p.

Література до 4-го розділу

1. Пирог Т. П. *Загальна біотехнологія : підручник / Т.П. Пирог, О.А. Ігнатова ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет харчових технологій.* - Київ : НУХТ, 2009. - 335 сторінок : рисунки, таблиці. <https://cutt.ly/t90cEb0>
2. Буценко Л. М. *Технології мікробного синтезу лікарських засобів : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки "Біотехнологія" / Л.М. Буценко, Ю.М. Пенчук, Т.П. Пирог ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет харчових технологій.* - Київ : НУХТ, 2010. - 323 сторінки : рисунки, таблиці. <https://cutt.ly/m90cKwa>
3. *Біотехнологія: Підручник / В.Г. Герасименко, М.О. Герасименко, М.І. Цвіліховський та ін.; Під общ. ред. В.Г. Герасименка.* — К.: Фірма «ІНКОС», 2006. — 647 с. <https://cutt.ly/090vD2k>
4. Грегірчак Н. М. *Імобілізовані ферменти і клітини в біотехнології : конспект лекцій для студ. спец. 8.05140101 «Промислова біотехнологія» ден. та заоч. форм навч. / Н. М. Грегірчак, М. М. Антонюк,* - К.: НУХТ, 2011. - 59 с. <http://dspace.nuft.edu.ua/jsru/handle/123456789/2306>.
5. *Загальна (промислова) біотехнологія: навчальний посібник.* М.Д. Мельничук, О.Л.Кляченко, В.В.Бородай, Ю.В. Коломієць. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014: 253.
6. *Процеси і апарати мікробіологічної промисловості. Технологічні розрахунки. Приклади і задачі. Основи проектування виробництв : навч. посіб. для студ. базових напрямів підготовки 092902 "Біотехнологія біологічно активних речовин" і 1102 "Фармація" / Ю. І. Сидоров, Р.Й. Влязло, В. П. Новіков ; Мін-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львівська політехніка".* - Львів : Львівська політехніка, 2004. <https://cutt.ly/E90vKM9>

Література до 5-го розділу

1. Сидоров Ю.І. *Процеси і апарати мікробіологічної та фармацевтичної промисловості. Технічні розрахунки. Приклади і задачі. Основи проектування / Навч. посібник / Ю.І. Сидоров, Р.Й. Влязло, В.П. Новіков.* – Львів: «Інтелект-Захід», 2008. – 736 с.
2. Сидоров Ю.І. *Процеси і апарати мікробіологічної промисловості. Технічні розрахунки. Приклади і задачі. Основи проектування виробництв . Ч.І. Ферментація: Навч. посібник / Ю.І. Сидоров, Р.Й. Влязло, В.П. Новіков.* –

Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 240 с.

3. Сидоров Ю.І. Процеси і апарати мікробіологічної промисловості. Технічні розрахунки. Приклади і задачі. Основи проектування виробництв / Ч.П. Оброблення культуральних рідин: Навч. посібник/ Ю.І. Сидоров, Р.Й. Влязло, В.П. Новиков – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 296 с.
4. Корнієнко Я.М. Процеси та обладнання хімічної технології: підручник/ Я.М. Корнієнко, Ю.Ю. Лукач, І.О. Мікульонок та ін. – Київ: НТУУ «КПІ», 2011.-Ч.1-416с.
5. Корнієнко Я.М. Процеси та обладнання хімічної технології : підручник/ Я.М. Корнієнко, Ю.Ю. Лукач, І.О. Мікульонок та ін. – Київ: НТУУ «КПІ», 2011.-Ч.2-416 с.

IV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Початковий рейтинг абітурієнта за екзамен розраховується виходячи із 100-бальної шкали. При визначенні загального рейтингу вступника початковий рейтинг за екзамен перераховується у 200-бальну шкалу за відповідною таблицею (п.4).

2. На екзамені абітурієнти готуються до усної відповіді на завдання екзаменаційного білету. Кожне завдання комплексного фахового вступного випробування містить два «відкритих» теоретичні питання та 10 тестів.

Кожне з перших двох питань оцінюється у 20 балів за такими критеріями:

- Вільне володіння теоретичним матеріалом, дає чітку відповідь, спростовує всі заперечення 19-20 бали
- Володіння теоретичним матеріалом, знає пройдене ґрунтовно, відповідає впевнено, найважливіші питання розв'язує, виражається ясно й чітко 18-17 балів
- Знає матеріал добре, але відповідь розвиває не зовсім точно, на питання відповідає іноді не вільно, говорить повторюючись 16-15 бали
- Розуміє і знає все пройдене досить добре, відповідає неточно, але пропущене згадує легко, при питаннях утруднюється, виражається неточно й неясно 14-13 балів
- Знає посередньо, розуміє багато чого неясно, відповідає з помилками й каже заучене напам'ять 12 балів
- Відповідь не відповідає умовам 0 балів

Критерії оцінювання тестових відповідей, кожне по 6 балів:

- Всі відповіді вірні 6 балів
- Частково не має відповідей в тестах з декількома правильними відповідями 5 балів
- Не всі відповіді вірні 3-4 бали
- Правильні відповіді менше ніж 50% 0 балів

3. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

4. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до 200-бальної шкали згідно з таблицею:

Таблиця відповідності оцінок РСО (60...100 балів)
оцінкам 200-бальної шкали (100...200 балів)

шкала PCO	шкала 100...200	шкала PCO	шкала 100...200	шкала PCO	шкала 100...200	шкала PCO	шкала 100...200
60	100	70	140	80	160	90	180
61	105	71	142	81	162	91	182
62	110	72	144	82	164	92	184
63	115	73	146	83	166	93	186
64	120	74	148	84	168	94	188
65	125	75	150	85	170	95	190
66	128	76	152	86	172	96	192
67	131	77	154	87	174	97	194
68	134	78	156	88	176	98	196
69	137	79	158	89	178	99	198
						100	200

У. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Форма № Н-5.05

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Освітній ступінь *доктор філософії*

Спеціальність *162 Біотехнології та біоінженерія*

(назва)

Навчальна дисципліна *Вступний іспит*

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ____

1. Питання 1

2. Питання 2

3. Тест 1

12. Тест 10

Затверджено

Гарант освітньої програми

_____ Наталія ГОЛУБ